

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

2739 *Llei orgànica 1/2010, de 19 de febrer, de modificació de les lleis orgàniques del Tribunal Constitucional i del poder judicial.*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.
Sapiguen: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

I

La disposició addicional primera de la Constitució proclama que aquesta «empara i respecta els drets històrics dels territoris forals», i afegeix que «l'actualització general de l'esmentat règim foral s'ha de dur a terme, si s'escau, en el marc de la Constitució i dels estatuts d'autonomia».

D'acord amb això, l'Estatut d'autonomia per al País Basc reconeix en el seu article 3 a «cadascun dels territoris històrics que integren el País Basc» la facultat d'«en el seu si, conservar o, si s'escau, restablir i actualitzar la seva organització i institucions privatives d'autogovern», reconeixement que reitera l'article 24.2 i que es tradueix en una reserva expressa als òrgans forals pel mateix Estatut d'un nucli competencial exclusiu (article 37.2), en el qual ni tan sols pot entrar el Parlament Basc (article 25.1: «El Parlament Basc exerceix la potestat legislativa..., sens perjudici de les competències de les institucions a què fa referència l'article 37 del present estatut»).

A aquest nucli competencial exclusiu dels territoris històrics pertanyen destacadament el sistema fiscal (articles 37.3.f de l'Estatut, i 40 i 41, als quals aquell es remet), que és propi de cadascun i es regula «mitjançant el sistema foral tradicional del concert econòmic o convenis», fet que suposa que «les institucions competents dels territoris històrics poden mantenir, establir i regular, dins del seu territori, el règim tributari» (article 41.2.a).

D'això, en resulta que són les juntes generals de cada territori les que tenen la competència per establir i regular els diferents tributs que nodreixen la hisenda foral, regulació que realitzen mitjançant l'aprovació de normes forals, que tenen naturalesa reglamentària, atès que l'anomenada Llei de territoris històrics (LTH), de 25 de novembre de 1983, reserva al Parlament Basc en exclusiva la facultat de dictar normes amb rang de llei en el seu article 6.2.

Les normes forals reguladores dels diferents impostos són, per tant, recurribles davant els tribunals de la jurisdicció contenciosa administrativa, situació que contrasta obertament amb les normes fiscals de l'Estat, que tenen rang de llei i, per tant, només poden ser impugnades davant el Tribunal Constitucional per la reduïda llista de subjectes que l'article 162 de la Constitució considera legitimats.

Els drets històrics dels territoris forals, almenys pel que fa al seu nucli essencial, no són una qüestió de mera legalitat ordinària, sinó que comporten, sens dubte, una qüestió constitucional, tant com les que pugui plantejar qualsevol altre precepte de la Constitució, fet que obliga a arbitrar una via practicable i accessible per a la seva defensa, que posi remei al dèficit de protecció de la foralitat que resulta de la falta de legitimació de les institucions forals per acudir al Tribunal Constitucional en els supòsits en què el legislador,

estatal o autonòmic, envaeixi l'espai que la disposició addicional primera de la Constitució i l'article 37 de l'Estatut basc els reserva en exclusiva.

En aquest espai exclusiu constitucionalment garantit, en què ni les Corts Generals ni el mateix Parlament Basc poden entrar, les institucions forals han d'operar, tanmateix, amb normes que, com que no tenen rang de llei són més vulnerables i, per tant, més fràgils, la qual cosa fa consegüentment més feble la garantia constitucional de la foralitat dels territoris històrics bascos que la de la Comunitat Foral de Navarra, malgrat que en els dos casos el fonament constitucional és el mateix: la disposició addicional primera de la norma fonamental.

Aquesta diferència no té cap justificació material: materialment la regulació de l'impost sobre la renda de les persones físiques o de l'impost de societats és la mateixa cosa i hauria de tenir, per això, el mateix tractament a Navarra que a Biscaia, Guipúscoa i Àlaba. Tot es redueix a una diferència formal, que es desprèn en el cas dels territoris històrics del País Basc de la falta de reconeixement a les seves institucions de la potestat legislativa formal, explicació que dista molt de ser satisfactòria, suposada la identitat material ja destacada.

II

El règim de recursos que estableix aquesta iniciativa es refereix a les normes forals fiscals, i això sobre la base de la disposició addicional primera de la Constitució, el contingut de la qual no fan sinó explicitar els articles 40 i 41 de l'Estatut basc. En aquest àmbit, que no és constitucionalment transferible a altres ens o institucions, només hi poden entrar les normes forals aprovades per les juntes generals de cada territori històric, en virtut de la disposició addicional primera de la Constitució, i només aquestes, en conseqüència, poden mantenir, establir i regular els impostos concertats que a la resta de l'Estat estan formalment reservats per la mateixa Constitució a les lleis aprovades per les Corts Generals.

Les normes forals reguladores dels diferents impostos concertats, o dels recàrrecs, arbitris i recursos provincials que puguin establir-s'hi, no despleguen ni complementen, per tant, cap llei, sinó que supleixen les lleis estatals. Per això, han de tenir un règim processal d'impugnació equivalent al d'aquelles.

De les consideracions precedents resulta amb claredat que hi ha una raó material suficient per postular un canvi en el règim jurisdiccional de les normes forals de caràcter fiscal i també una raó constitucional per fer-ho, que modifiqui en el sentit ja assenyalat la Llei orgànica del Tribunal Constitucional.

Aquesta mateixa exigència de canvi resulta igualment atès el que disposa l'article 9.4 de la Llei orgànica del poder judicial, que és el precepte que defineix l'àmbit de l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu, en què inclou el coneixement de «les disposicions generals de rang inferior a llei», la qual cosa comprèn les normes forals.

Per completar l'ajust legal necessari, convé modificar en el mateix sentit l'article 3 de la Llei de la jurisdicció contenciosa administrativa, i afegir-hi com a excepció al seu abast les normes forals fiscals.

III

A més, per raons d'estricta coherència, s'ha de resoldre també el dèficit de protecció constitucional de la foralitat basca que resulta de la falta de reconeixement als territoris històrics del País Basc per defensar en via constitucional el seu règim foral davant d'eventuals agressions del legislador estatal, així com l'oportunitat de remeiar el dèficit al·ludit, mitjançant la modificació de la Llei orgànica del Tribunal Constitucional.

La modificació de la llei esmentada que efectua la Llei orgànica 7/1999, de 21 d'abril, va posar remei al dèficit de protecció constitucional de l'autonomia local, i va establir un mecanisme de conflictes en defensa d'aquesta. Tanmateix, aquest mecanisme no serveix per defensar l'autonomia foral, perquè una cosa és l'autonomia local, que també concerneix, és clar, les diputacions forals en la mesura que exerceixen les competències pròpies de les diputacions provincials, i una altra de diferent és l'autonomia foral. I, en segon lloc, perquè aquesta última es predica de cada territori històric individualment considerat.

Article primer. *Modificació de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional.*

S'afegeix una nova disposició addicional cinquena:

«Disposició addicional cinquena (nova).

1. Correspon al Tribunal Constitucional el coneixement dels recursos interposats contra les normes forals fiscals dels territoris d'Àlaba, Guipúscoa i Biscaia, dictades en l'exercici de les seves competències exclusives garantides per la disposició addicional primera de la Constitució i reconegudes a l'article 41.2.a) de l'Estatut d'autonomia per al País Basc (Llei orgànica 3/1979, de 18 de desembre).

El Tribunal Constitucional ha de resoldre també les qüestions que suscitin amb caràcter prejudicial els òrgans jurisdiccionals sobre la validesa de les disposicions esmentades, quan en depengui la decisió del litigi principal.

El paràmetre de validesa de les normes forals enjudiciades s'ha d'ajustar al que disposa l'article vint-i-vuit d'aquesta Llei.

2. La interposició i els seus efectes, la legitimació, tramitació i sentència dels recursos i qüestions referits en l'apartat anterior, es regeix pel que disposa el títol II d'aquesta Llei per als recursos i qüestions d'inconstitucionalitat, respectivament.

Els tràmits regulats en els articles 34 i 37 s'han d'entendre, si s'escau, amb les juntes generals i diputacions forals corresponents.

En la tramitació dels recursos i qüestions que regula aquesta disposició addicional s'han d'aplicar les regles atributives de competència al Ple i a les sales dels articles deu i onze d'aquesta Llei.

3. Les normes de l'Estat amb rang de llei poden donar lloc al plantejament de conflictes en defensa de l'autonomia foral dels territoris històrics de la Comunitat Autònoma del País Basc, constitucionalment i estatutàriament garantida.

Estan legitimades per plantejar aquests conflictes les diputacions forals i les juntes generals dels territoris històrics d'Àlaba, Biscaia i Guipúscoa, mitjançant acord adoptat a aquest efecte.

Aquests conflictes s'han de tramitar i resoldre d'acord amb el procediment que estableixen els articles 63 i següents d'aquesta Llei.»

Article segon. *Modificació de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial.*

L'apartat 4 de l'article 9 d'aquesta Llei queda redactat de la manera següent:

«Els de l'ordre contenciós administratiu han de conèixer de les pretensions que es dedueixin en relació amb l'actuació de les administracions públiques subjecta al dret administratiu, amb les disposicions generals de rang inferior a la llei i amb els reials decrets legislatius en els termes que preveu l'article 82.6 de la Constitució, de conformitat amb el que estableixi la Llei d'aquesta jurisdicció. També han de conèixer dels recursos contra la inactivitat de l'Administració i contra les seves actuacions materials que constitueixin via de fet. Queden exclosos del seu coneixement els recursos directes o indirectes que s'interposin contra les normes forals fiscals de les juntes generals dels territoris històrics d'Àlaba, Guipúscoa i Biscaia, que corresponen, en exclusiva, al Tribunal Constitucional, en els termes que estableix la disposició addicional cinquena de la seva Llei orgànica.»

Disposició addicional única. *Modificació de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.*

S'afegeix una lletra d) a l'article 3 d'aquesta Llei, que queda redactat de la manera següent:

«d) Els recursos directes o indirectes que s'interposin contra les normes forals fiscals de les juntes generals dels territoris històrics d'Àlaba, Guipúscoa i Biscaia,

que corresponen, en exclusiva, al Tribunal Constitucional, en els termes que estableix la disposició addicional cinquena de la seva Llei orgànica.»

Aquest precepte no té caràcter orgànic.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 19 de febrer de 2010.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO